

Opinnäytetyö (AMK)
Hoitotyön koulutusohjelma
Kättilötyön suuntautumisvaihtoehto
2011

Jenita Husso & Heidi Sinokki

NÄKEMYKSIÄ JA KOKEMUKSIA TURUN UUDEN PERHEVALMENNUSMALLIN KEHITTÄMISTYÖSTÄ

– Hallinnon näkökulma

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma | Kätilötyön suuntautumisvaihtoehto

Marraskuu 2011 | 40 sivua

Anneli Nirkkonen-Mannila

Jenita Husso & Heidi Sinokki

NÄKEMYKSIÄ JA KOKEMUKSIA TURUN UUDEN PERHEVALMENNUSMALLIN KEHITTÄMISTYÖSTÄ –HALLINNON NÄKÖKULMA

Opinnäytetyö on osa Turun sosiaali- ja terveystoimen sekä Turun ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteutuvaa Neuvolatoiminta 2010-luvulle -hanketta eli Kymppi-hanketta ja sen Valmiina vanhemmuuteen (VAVA) -osaprojektia. Hankkeen tavoitteena on kehittää terveyttä ja hyvinvointia tukevia toimintamalleja, lisätä palveluketjun saumattomuutta ja uudistaa palvelurakenteita. VAVA-osaprojektin tuloksena Turun alueelle on syntynyt uudistettu perhevalmennuksen malli. Uuden mallin pilotointi järjestettiin neljässä turkulaisessa neuvolassa yhteistyössä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän, Mannerheimin Lastensuojeluliiton sekä Turun ensi- ja turvakoti ry:n kanssa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää vuosina 2010 ja 2011 järjestetyn uuden perhevalmennusmallin pilotoinnin toteutumista hallinnon näkökulmasta. Tavoitteena oli kerätä tietoa Turun terveydenhuollon sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän hallinnon edustajien ennakkoodotuksista, -käsityksistä ja kokemuksista uuden perhevalmennusmallin pilotointiin liittyen sekä tulevaisuuden suunnitelmista ja jatkosta perhevalmennuksen suhteen.

Aineisto kerättiin puolistrukturoitujen haastatteluiden avulla. Haastateltaviksi kutsuttiin yhteensä kahdeksan terveydenhuollon ja seurakuntien hallinnon edustajaa, joista vain kaksi osallistui haastatteluun. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin, jonka jälkeen aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Opinnäytetyön tulosten mukaan haastateltavat odottivat pilotoinnilta yhteistyötä eri tahojen kanssa, toimivan yhteisen perhevalmennusmallin saamista sekä vertais-tukea perheille. Pilotoinnin toteutumiseen oltiin pääasiassa tyytyväisiä. Haastateltavien mielestä tiedotusta ja yhteistyötä tulisi jatkossa vielä parantaa. Uuden perhevalmennusmallin toivottiin tulevaisuudessa leviävän koko Turun alueelle.

Haastateltavien vähäisen määrän vuoksi opinnäytetyön tulokset eivät anna riittävää kuvaa Turun uuden perhevalmennusmallin pilotointiin osallistuneiden hallinnon edustajien näkemyksistä ja kokemuksista. Tarkemman kuvan saamiseksi aiheesta tulisi tehdä lisää tutkimusta.

ASIASANAT:

perhevalmennus, äitiysneuvolat, lastenneuvolat, terveydenhuolto, seurakunnat, hallinto

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Nursing | Midwifery

November 2011 | 40 pages

Anneli Nirkkonen-Mannila

Jenita Husso & Heidi Sinokki

PERCEPTIONS AND EXPERIENCES IN DEVELOPMENT OF THE NEW MODEL FOR FAMILY TRAINING IN TURKU –MANAGEMENT'S POINT OF VIEW

This thesis is part of Kymppi-project and its subproject VAVA. Kymppi-project is carried out by Turku University of Applied Sciences in collaboration with Municipal Health Care and Social Services Department of Turku, and its aim is to improve antenatal and child health clinics function in Turku. As a result of VAVA-subproject, a new model for family training in Turku was created. The model was piloted in cooperation with the third sector and Evangelical-Lutheran parishes in four antenatal clinics in Turku.

The purpose of this thesis was to find out how the piloting of the new model for family training worked out from management's point of view during years 2010 and 2011. The aim was to gather information on the management representatives' expectations, preconceptions and experiences in piloting, and their prospects for family training after the pilot period.

The data were collected through semi-structured interviews. In total, eight management representatives from health care and parishes were requested for the interviews, but only two of them participated. The interviews were recorded and transcribed, and the data were analyzed using inductive content analysis. According to the findings, management representatives expected cooperation, getting a functional common model for family training and peer support for families. Participants were mainly content with the piloting, but informing and cooperation should still be improved in future. The new model for family training was wished to spread throughout the whole city of Turku.

Due to the small number of participants, the findings of this thesis do not give an adequate picture of the perceptions and experiences of the management representatives involved in piloting. Further study should be done for getting a better general view of this issue.

KEYWORDS:

family training, antenatal clinics, child health clinics, health care, parish, management

LÄRDOMSPROVARBETE | RESUMÉ

ÅBO YRKESHÖGSKOLA

Hälsovårds utbildningsprogram | Barnmorska-arbetets inriktningalternativ

November 2011 | 40 sidor

Anneli Nirkkonen-Mannila

Jenita Husso & Heidi Sinokki

ÅSKÅDNINGAR OCH ERFARENHETER VID DEN NYA FAMILJEFÖRBEREDELSEMODELLENS UTVECKLINGSARBETE I ÅBO – ADMINISTRATIONENS SYNVINKEL

Lärdomsprovarbetet är en del av Neuvola-toiminta projektet dvs Kymppi-hanke (Tio-Plan) och dess delprojekt "Färdig för föräldraskap" (Valmiina Vanhemmuuteen, VAVA). Dessa projekt förverkligas mellan Åbo stads social- och hälsovårds samt Åbo yrkeshögskolans samarbete. Projektets mål är att utveckla handlingsmönster, vilka stöder hälsovård och välbefinnande, få servicekedjan harmonisk och förnya tjänstestrukturer. Som resultat av VAVA-delprojektet har det bildats en ny familjeförberedelsemodell. Pilotprojekt av den nya modellen ordnades i fyra rådgivningsbyråer i Åbo. Det var samarbete mellan Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet, Mannerheims barnskyddsförbund och en del av Förbundet för mödra- och skyddshem, som utöver verksamheten i Åbo.

Lärdomsprovarbetets syfte var att belysa framgången av familjeförberedelsemodellens pilotprojekt mellan åren 2010 och 2011 ur administrationens synvinkel. Målet var att samla information om administrations representanternas förhandsförväntningar och –åsikter och erfarenheter som ansluter sig till familjeförberedelsemodellens pilotprojekt. Meningen var också få information av deras framtidsplaner och hur man ska fortsätta med familjeförberedningen.

Materialet samlades upp med hjälp av semistrukturerade intervjuer. Till intervjuerna kallades åtta representanter från administrationen men bara två av dem deltog i intervjuen. Båda intervjuerna spelades in och blev sedan renskrivna. Efteråt analyserades materialet med induktiv innehållsanalysmetod. Resultaten av lärdomsprovarbetet visade, att de intervjuade personerna väntade sig att pilotprojektet skulle främja samverkan mellan olika parter. De hoppades också på en gemensam förberedelsemodell, fungerande lika väl som kamratgrupper eller –stöd till familjer. De var i huvudsak nöjda med pilotprojektet. De tyckte att samarbete och informationen borde fungera bättre i framtiden. Man hoppades att den nya familjeförberedelsemodellen skulle sprida sig över hela Åbodistriktet.

Lärdomsprovarbetets resultat ger inte en tillräcklig bild av administrationens representanters åsikter och erfarenheter om familjeförberedelsemodellens pilotprojekt i Åbo, eftersom de var så få som deltog i intervjuerna. För att få exaktare bild av ämnet, borde man forska mera i saken.

REFERENSORD:

Familjeförberedelse, mödravårdcentraler, barnrådgivningsbyråer, hälsovård, församlingar, administration

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PERHEVALMENNUKSEN KEHITTÄMISTYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Äitiysneuvolapalvelut	8
2.2 Lastenneuvolatoiminta	9
2.3 Perhevalmennus	10
2.4 Terveystieteiden hallinto	12
2.5 Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä	12
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	14
4 OPINNÄYTETYÖN EMPIIRINEN TOTEUTUS	15
4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat	15
4.2 Laadullinen tutkimus tutkimusmetodina	16
4.3 Opinnäytetyön kohdejoukko ja aineiston keruu	17
4.4 Aineiston analyysi	19
5 TUTKIMUSTULOKSET	21
5.1 Ennako-odotukset ja -käsitykset	21
5.2 Kokemukset pilotoinnista	22
5.3 Tulevaisuus	23
6 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	25
6.1 Opinnäytetyön luotettavuus	25
6.2 Opinnäytetyön eettisyys	28
7 POHDINTA	30
8 LÄHTEET	33

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje
- Liite 2. Haastattelulomake
- Liite 3. Analyysitaulukko

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tekeminen käynnistyi tammikuussa 2011, jolloin saatiin opinnäytetyön aihe. Aluksi työstä laadittiin suunnitelma, jolla tutkimuslupa haettiin. Tutkimuslupa saatiin elokuussa 2011, minkä jälkeen lähdettiin työstämään varsinaista opinnäytetyötä. Opinnäytetyö pohjautuu Kymppi-hankkeen osaprojektiin, Valmiina vanhemmuuteen -hankkeeseen (VAVA), joka on syntynyt Miia Tuomisen ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyön pohjalta (Turun ammattikorkeakoulu 2010a). Hankkeen on tarkoitus tuoda neuvolatoiminta 2010-luvulle. Kymppi-hanketta koordinoi Turun ammattikorkeakoulu, ja sen tavoitteena on kehittää terveyttä ja hyvinvointia tukevia toimintamalleja, lisätä palveluketjun saumattomuutta ja uudistaa palvelurakenteita (Tuominen 2009, 38–39). Turun terveystoimi on hankkeen keskeisenä yhteistyötahona (Ahonen 2007, 2). Kymppi-hankkeessa toimijoina ovat olleet Turun sosiaali- ja terveystoimen neuvolat, Mannerheimin lastensuojeluliitto (Varsinais-Suomen piiri), Turun ensi- ja turvakoti ry, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, sekä Turun ammattikorkeakoulun terveystoimen tulosalue (Turun ammattikorkeakoulu 2010b). Hankkeen myötä, kehittämistyön tuloksena, Turun äitiysneuvoloille syntyi uusi perhevalmennuksen malli, jossa valmennusta järjestetään neljä kertaa ennen synnytystä ja kaksi kertaa lapsen syntymän jälkeen (Tuominen 2009, 96–97).

Opinnäytetyössä haastateltiin Kymppi-hankeessa ja Valmiina vanhemmuuteen -hankeessa mukana olleita Turun terveydenhuollon hallinnon, sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän hallinnon edustajia. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa ja selvittää Turun terveydenhuollon hallinnon sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän hallinnon edustajien näkemyksiä ja kokemuksia Turun uudesta perhevalmennusmallista ja sen kehittämistyöstä. Työssä kartoitettiin myös hallintojen edustajien mielikuvia tulevaisuudesta ja jatkosta uuden perhevalmennusmallin pilotoinnin jälkeen. Hankkeeseen liittyen ei ole ilmeisesti aiemmin tehty ainuttakaan opinnäytetyötä, joka käsittelisi hallinnon näkökulmaa perhevalmennuksesta.

Aineisto tähän työhön kerättiin haastattelemalla hallintojen edustajia puolistrukturoitujen haastattelujen avulla syksyllä 2011. Haastattelut analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Saatujen tulosten luotettavuutta ja eettisyyttä on myös pohdittu tässä opinnäytetyössä. Tarkoituksena on, että opinnäytetyöstä saatua tietoa voidaan hyödyntää perhevalmennuksen kehittämistyön jatkamisessa.

2 PERHEVALMENNUKSEN KEHITTÄMISTYÖN

TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Äitiysneuvolapalvelut

Äitiysneuvolapalveluihin kuuluvat käsitteet raskaus, raskaudenajan seuranta ja synnytysvalmennus (Turun kaupunki 2011c). Tavoitteena äitiysneuvolatoiminnalla on edistää raskaana olevan naisen, sikiön ja vastasyntyneen lapsen terveyttä ja hyvinvointia, sekä huolehtia koko lasta odottavan perheen hyvinvoinnista (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010). Raskauden aikaisten häiriöiden ehkäisy, häiriöiden varhainen toteaminen ja sujuva hoitoon ohjaaminen kuuluvat äitiysneuvolatoiminnan tavoitteisiin (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011). Äitiysneuvolan palveluihin kuuluvat lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotot, ultraäänitutkimukset, sekä synnytysvalmennukset. Turussa synnytysvalmennukset on tarkoitettu ensisynnyttäjille. (Turun kaupunki 2011c.)

Äitiysneuvolapalveluita on Suomessa saatavissa yli 800 neuvolassa. Äitiysneuvolapalveluita jättää käyttämättä vain noin 0,2-0,3 prosenttia synnyttäneistä. Suomessa on siis hyvä äitiysneuvolapalveluiden saatavuus ja kattavuus. Jotta nainen on oikeutettu Suomessa äitiysavustuksen saamiseen, on hänen käytävä äitiysneuvolassa viimeistään ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011.) Äitiysneuvolakäyntejä on alussa noin neljän viikon välein, ja viikon 33 jälkeen viikon tai kahden välein. Käyntejä raskauden aikana tulee yhteensä noin 10-15 terveydenhoitajalla ja noin neljä lääkäriä. (Tiitinen 2010.)

Neuvolassa annettavan tuen tarkoitus on tukea perheen voimavaroja ja vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta, sekä kannustaa ja tukea äitiä imeyksessä. Tuki, jota neuvolassa annetaan, on suunnattava koko perheelle. Tämä mahdollistaa raskaana olevan naisen ja hänen puolisonsa vanhemmuuteen ja lapsen tuomiin muutoksiin valmistautumisessa. Parisuhde, perheen elintavat

ja puolisoiden rooli ja vastuu vanhempina ovat asioita, joihin erityisesti kiinnitetään huomiota. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011.)

Äitiysneuvoloiden palvelut ovat maksuttomia. Turun äitiysneuvolat tarjoavat palveluja turkulaisille lasta odottaville perheille. Myös opiskelijat ovat oikeutettuja käyttämään Turun äitiysneuvoloiden palveluja. Ulkopaikkakuntalaisten on tehtävä muuttoilmoitus Turkuun tai heidän on anottava kotikunnastaan maksusitoumusta, jotta he voivat saada Turun äitiysneuvoloiden palveluja. (Turun kaupunki 2011c.) Turussa äitiysneuvolat ja äitiyshuollon ultraääniyksikkö kuuluvat perusterveydenhuollon ehkäisevään terveyshuoltoon (Turun kaupunki 2011a).

Turussa kadut on jaettu alueisiin, ja tietyt kadut kuuluvat aina tietyn äitiysneuvolan palveluiden piiriin. Raskaaksi tullut nainen, ja hänen perheensä, pystyvät selvittämään esimerkiksi Internetistä, mihin Turun äitiysneuvolaan heidän tulee ottaa yhteyttä ja minkä neuvolan palveluita juuri heidän tulee käyttää. Tällä hetkellä Turun äitiysneuvolan toimipaikkoja on 25 kappaletta. (Turun kaupunki 2011c.)

2.2 Lastenneuvolatoiminta

Lastenneuvolan tehtävänä on alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Myös perheiden välisten terveyserojen kaventaminen kuuluu lastenneuvolan tehtäviin. Lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun ja kehityksen seuraaminen ja edistäminen ovat osa lastenneuvolatoimintaa. Siihen kuuluvat myös vanhempien tukeminen turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa. Myös parisuhteen hoitaminen on tärkeä lastenneuvolatoiminnan osa-alue. Lastenneuvolatoiminnalla on tarkoitus edistää lapsen kasvu- ja kehitysympäristön, sekä perheen elintapojen terveellisyyttä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

Kuten äitiysneuvolapalvelut, myös lastenneuvolapalvelut ovat maksuttomia ja perheille täysin vapaaehtoisia. Alle kouluikäisille järjestetään vähintään 15 mää-

räaikaistarkastusta. Viisi näistä tekee lääkäri yhdessä terveydenhoitajan kanssa. Kolme tarkastuksesta on laajempia, joissa arviointikohteena on koko perheen hyvinvointi ja vanhempien tuen tarve. Viidestätoista tarkastuksesta yli puolet tehdään lapsen ollessa alle yksivuotias. Lastenneuvolassa lapsi saa rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset. Lastenneuvolatoiminta on moniammatillista yhteistyötä muiden lapsiperheiden parissa työskentelevien kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

Turussa lastenneuvola on tarkoitettu kaikille niille lapsiperheille, joiden lapsi on yli kaksi viikkoa vanha, mutta alle kouluikäinen (Turun kaupunki 2009). Lastenneuvolat kuuluvat perusterveydenhuollon ehkäisevään terveydenhuoltoon (Turun kaupunki 2011a).

2.3 Perhevalmennus

Valtioneuvoston asetuksen mukaan ensimmäistä lastaan odottaville perheille on järjestettävä moniammatillisesti toteutettavaa perhevalmennusta ja vanhempainryhmätoimintaa (Valtioneuvoston asetus 28.5.2009/380). Perhevalmennus on sekä raskausaikana että lapsen syntymän jälkeen tapahtuvaa perheiden ohjausta ja valmennusta, jonka toteuttajina toimivat yleensä äitiys- ja lastenneuvoloiden terveydenhoitajat ja kättilöt. Suositeltava aika perhevalmennuksen alkamiselle on raskauden puoliväli. Yleensä valmennus painottuu raskausaikaan, mutta se voi myös jatkua siihen asti, kunnes lapsi on vuoden ikäinen. Valmennusmenetelminä käytetään muun muassa keskustelua, luentoja, ryhmä- ja koti-tehtäviä sekä videoita. Usein valmennukseen sisältyy myös tutustumiskäynti synnytysairaalaan, ja perhevalmennusryhmissä saattaa vieraila esimerkiksi vauvaperhe tai Mannerheimin Lastensuojeluliiton edustaja. (Haapio ym. 2009, 9–14.)

Perhevalmennus auttaa tulevia äitejä sopeutumaan äitiyteen raskauden aikana (Sercekus & Mete 2010a, 1008). Ensimmäistä lastaan odottavat perheet kampaavat tietoa muun muassa vanhemmuudesta, vauvan hoidosta ja vanhemmuuden vaikutuksista parisuhteeseen (Deave ym. 2008). Perhevalmennukseen

osallistuminen voi antaa naisille lisää itseluottamusta äitinä olemiseen ja vaikuttaa omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen raskauden aikana. Sillä voi olla myös vaikutusta imetyksen onnistumiseen. (Sercekus & Mete 2010b, 400.) Sercekusin ja Meten (2010a, 1008; 2010b, 398–400) ryhmä- ja yksilövalmennusta vertailevien tutkimusten mukaan valmennustavalla ei ole merkitystä äitiyteen sopeutumisen kannalta. Ryhmämuotoiseen perhevalmennukseen osallistuneet naiset olivat kuitenkin yksilövalmennusta saaneita tyytyväisempiä valmennukseen sieltä saadun vertaistuen vuoksi. Lisäksi ryhmille pidettävä perhevalmennus saattaa olla kustannustehokkaampaa kuin yksilövalmennus, joten ryhmämuotoisen perhevalmennuksen tarjoaminen on suositeltavampaa.

Turussa perhevalmennuskurssille saa kutsun neuvolan terveydenhoitajalta. Kurssien tarkoituksena on opastaa ja tukea perheitä lapsen odotukseen, synnytykseen ja vanhemmuuteen sekä tarjota vertaistukea. Äitiysneuvoloissa järjestettävien perhevalmennuskurssien lisäksi Turun sosiaali- ja terveystoimi järjestää neljä kertaa vuodessa Tietoa tuleville vanhemmille -iltoja, joissa tulevat vanhemmat saavat eri alojen asiantuntijoilta tietoa raskausajan terveydestä ja hyvinvoinnista. (Turun kaupunki 2011b.)

Eri kunnissa ja neuvoloissa järjestettävän perhevalmennuksen toteutustavat ja sisällöt ovat valtakunnallisista suosituksista huolimatta hyvin erilaisia (Lindholm 2007, 36). Turun perhevalmennusta on ryhdytty kehittämään osana Turun seudulla toteutuvaa Kymppi-hanketta (Turun ammattikorkeakoulu 2010b). Valmiina vanhemmuuteen -osaprojektin tuloksena Turun äitiysneuvoloille syntyi uusi perhevalmennuksen malli, jossa valmennusta järjestetään neljä kertaa ennen synnytystä ja kaksi kertaa lapsen syntymän jälkeen. Lisäksi perhevalmennukseen sisältyy fysioterapeutin vetämä ryhmäohjaus, ja tavoitteena on myös saada käyttöön TYKSin järjestämä virtuaalinen tutustuminen synnytyssairaalaan. (Tuominen 2009, 96–97.) Uudistetun perhevalmennuksen painopisteitä ovat vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen, vertaistuen mahdollistaminen, moniammatillinen toteutus sekä synnytyksen jälkeinen jatkuvuus (Turun ammattikorkeakoulu 2010b).

Uuden perhevalmennusmallin pilotointi tapahtuu Turussa Kirkkotien, Mullintien, Mäntymäen ja Brahen neuvoloissa vuosina 2010–2011. Neuvoloiden lisäksi pilotoinnin järjestämisessä ovat mukana Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri, Turun ensi- ja turvakoti ry, Turun ammattikorkeakoulu sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Luolavuoren, Varissuon ja Vasaramäen lastenneuvoloissa järjestetään perheryhmiä, joissa 4–6 kuukauden ikäisten vauvojen vanhemmat saavat vertaistukea. Perheryhmätoiminta liitetään jatkossa perhevalmennukseen. (Turun ammattikorkeakoulu 2010b.)

2.4 Terveysthuollon hallinto

Hoitotyön hallinnon keskeisiä tehtäviä ovat suunnittelu, organisointi, päätöksenteko, johtaminen, koordinointi, raportointi, seuranta, valvonta ja budjetointi. Myös laadun arviointi, hoitotyön tuloksellisuus ja tehokkuus kuuluvat hoitotyön hallinnon tehtäviin. (Telaranta 1997, 9-10.) Hallinto antaa toiminnalle yleiset suuntaviivat, taustat ja mahdollisuudet (Telaranta 1997, 123). Hoitotyössä osastonhoitajan esimiehenä toimii ylihoitaja. Sairaanhoitajat, lähi- ja perushoitajat ovat heidän alaisiaan. (Telaranta 1997, 23.)

2.5 Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

Vuoden 2010 lopussa Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului 78,2 prosenttia suomalaisista. Kirkon tehtäviä ovat pyhien toimitusten ja jumalanpalvelusten järjestämisen lisäksi diakonia- ja lähetystyö, yhteiskunnallinen osallistuminen ja ekumeeninen työ. Kirkolla on myös monenlaista lapsille, nuorille ja perheille suunnattua toimintaa. Kirkon toiminnalle laadittujen strategisten suuntaviivojen mukaan tavoitteena on olla perheiden tukena arkielämässä ja sen vaikeuksissa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2005a, 2005b.)

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä koostuu kymmenestä Turun ja Kaarinan alueella toimivasta seurakunnasta, joista yksi on ruotsinkielinen. Seurakuntayhtymän etuna on taloudellisuuden ja toiminnallisuuden paraneminen. Seurakun-

tayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto, jossa on 61 kirkollisilla vaaleilla valittua edustajaa. Kirkkovaltuusto päättää muun muassa kirkon ja seurakunnan omaisuudesta, vahvistaa talousarvion, sekä perustaa ja lakkauttaa seurakuntien virkoja. Yhteisen kirkkovaltuuston alaisena toimii puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja kahdeksasta muusta jäsenestä koostuva yhteinen kirkkoneuvosto, jonka tehtävänä on johtaa yhtymän yhteisiä työmuotoja, huolehtia yhtymän hallinnosta ja taloudesta, valmistella kirkkovaltuustossa käsiteltäviä asioita ja panna täytäntöön kirkkovaltuuston päätöksiä. Lisäksi jokaisella seurakunnalla on oma seurakuntaneuvosto, joka johtaa seurakunnan hengellistä työtä ja yleistä toimintaa. (Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 2009a.)

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän viestintästrategian mukaisia tavoitteita ovat muun muassa toimiminen ihmisten arkeen sopivalla tavalla, läsnäolo turkulaisten ja kaarinalaisten elämässä ja tuen saamisen mahdollisuuden tekeminen näkyväksi (Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 2009a). Seurakuntien lapsi- ja perhetyön papeista, perhetyöntekijöistä sekä perheasian neuvottelukeskukseen ja kasvatustieteiden keskuksen edustajista koostuva perhetyön suunnittelu- ja edistämisfoorumi (PESUE) on laatinut yhteiset tavoitteet Turussa ja Kaarinassa tehtävän kristillisen perhetyön kehittämisen tueksi. Yhtenä tavoitteena on tukea lapsen oikeutta hyvään elämään vanhemmuutta ja lapsen lähipiiriä tukien. Sen toteuttamiseksi seurakunnat tukevat perheen kasvatustyötä, toimivat yhteistyössä muiden perhetyötä tekevien tahojen kanssa ja mahdollistavat perheille vertaistukea. (Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 2009b.) Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymästä Kasvatustieteiden keskus sekä Maarian, Martin ja Mikaelin seurakunnat ovat olleet mukana Turun uuden perhevalmennusmallin pilotoinnin toteuttamisessa (Turun ammattikorkeakoulu 2010b).

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää vuosina 2010 ja 2011 järjestetyn uuden perhevalmennusmallin pilotoinnin toteutumista hallinnon näkökulmasta. Tavoitteena oli kerätä tietoa Turun terveydenhuollon sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän hallinnon edustajien ennakko-odotuksista, -käsityksistä ja kokemuksista uuden perhevalmennusmallin pilotointiin liittyen, sekä tulevaisuuden suunnitelmista ja jatkosta perhevalmennuksen suhteen.

Tutkimustehtävänä oli selvittää, miten hallinnon edustajat ovat kokeneet Turun uuden perhevalmennusmallin kehittämistyön.

4 OPINNÄYTETYÖN EMPIIRINEN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Opinnäytetyön aihe saatiin vuoden 2011 alussa. Aluksi aiheeseen liittyen lähdettiin etsimään teoretietoa, sekä pohdittiin opinnäytetyön tarkoitusta ja tutkimustehtävää. Alkuvuonna pidetyssä aiheseminaarissa käsiteltiin opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä, sekä niistä löydettyä tietoa. Aiheseminaarin pohjalta lähdettiin tekemään varsinaista opinnäytetyön suunnitelmaa. Suunnitelmaseminaarit toteutettiin huhtikuussa 2011, minkä jälkeen opinnäytetyön ohjaaja hyväksyi suunnitelman. Opinnäytetyön suunnitelmalla haettiin tutkimuslupaa Turun terveydenhuollon hallinnon ylihoitajalta ja lupa saatiin elokuun 2011 alussa. Aineisto kerättiin puolistrukturoidun haastattelun avulla. Haastattelut litteroitiin ja tulokset analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Haastatteluja varten koululta saatiin lainaksi nauhuri. Opinnäytetyön kustannukset koostuivat lähinnä haastattelussa käytettyjen haastattelukysymysten tulostamisesta.

Teoretietoa ja tutkimuksia opinnäytetyöhön liittyen etsittiin erilaisten tietokantojen avulla. Käytettyjä tietokantoja olivat Chinal, Medic, PubMed, Google, Google Scholar, Medline, Vaski, Aura – Turun ammattikorkeakoulu ja Theseus. Hauissa käytettiin sekä yhdistelmähakuja että sanojen katkaisua.

Teoreettista tietoa opinnäytetyötä varten löytyi melko helposti, mutta pääasiassa suomenkielisistä lähteistä. Vieraskielisten lähteiden käyttö keskeisiin käsitteisiin liittyen oli melko rajattua, koska esimerkiksi perhevalmennuksen toteutustavat vaihtelevat hyvin paljon maasta riippuen, eivätkä siksi ole vertailtavissa keskenään. Aiempaa tutkimusta perhevalmennuksesta terveydenhuollon ja seurakunnan hallintoon liittyen on tehty melko vähän, minkä vuoksi tutkimuksia oli vaikea myös löytää.

4.2 Laadullinen tutkimus tutkimusmetodinä

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161). Kankkusen ja Vehviläinen-Julkusen (2009, 49) mukaan kvalitatiivisella tutkimuksella voidaan kuvata ihmisten kokemuksia, käsityksiä ja näkemyksiä. Sen vuoksi se sopii hyvin tämän opinnäytetyön aiheen käsittelyyn. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan myös kuvata uusia tutkimusalueita, joista ei juurikaan löydy aiempaa tutkimustietoa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 50). Useiden tietokantojen avulla tehtyjen hakutulosten perusteella opinnäytetyömme aiheeseen liittyen, ei juurikaan ole olemassa aiempia tutkimustuloksia. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmetodi valittiin opinnäytetyön tutkimusmetodiksi myös, koska tiedettiin että kohdejoukko tulee olemaan pieni.

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on teoreettisten rakenteiden kehittäminen (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 20). Laadullisen tutkimuksen piirteitä ovat muun muassa ihmisen toimiminen tiedonkeruun välineenä, joustavuus, induktiivinen analyysi ja tulosten ainutlaatuisuus. Kvalitatiivisen tutkimuksen mahdollisuus on lisätä ymmärtämystä tutkimusilmiöstä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 56-57.) Tyypillisiä piirteitä laadulliselle tutkimukselle ovat myös subjektiivisuus ja holistisuus (Topping 2006, 158). Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla tutkija yrittää kuvailla ja ymmärtää asioita ja ilmiöitä (Ludvigsson 2002, 209). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotakin tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä, eikä pyritä tekemään tilastollisia yleistyksiä (Eskola & Suoranta 1999, 61). Laadullisessa tutkimuksessa asioita tarkastellaan niiden luonnollisessa yhteydessä ja ilmiötä yritetään kuvata, selittää ja ymmärtää. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 20.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään löytämään tai paljastamaan niin sanottuja tosiasioita, eikä yritetä todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Laadullisella tutkimuksella saatua tietoa ei voida mitata numeerisesti, ja tutkimuksella pyritään paljastamaan odottamattomia seikkoja. Tämän vuoksi lähtökohtana on aineiston tarkastelu yksityiskohtaisesti

ja monitahoisesti. Induktiivisen analyysin käyttäminen on yksi laadullisen tutkimuksen tyypillinen piirre. (Hirsjärvi ym. 2009, 161, 164.)

4.3 Opinnäytetyön kohdejoukko ja aineiston keruu

Laadullisessa tutkimuksessa osallistujiksi tulisi valita henkilöitä sillä perusteella, kuinka paljon heillä on tietoa tutkittavasta asiasta. Tutkimukseen tulisi valita sellaisia henkilöitä, jotka tietävät tutkittavasta asiasta paljon. Osallistujilta, jotka jakavat hyvin tietoaan, ja jotka tietävät tutkittavasta aiheesta ja tutkimuksesta, saadaan yleensä laadukasta aineistoa. Haastateltavat, joilla on aikaa, antavat yleensä laajaa ja syvällisempää tietoa kuin kiireiset osallistajat. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 83-85.) Aineiston koolla ei yleisesti ottaen ole laadullisessa tutkimuksessa välitöntä vaikutusta tai merkitystä tutkimuksen onnistumiseen (Eskola & Suoranta 1999, 62).

Tässä opinnäytetyössä kohdejoukko valittiin käyttämällä tarkoituksenmukaista otantaa. Opinnäytetyön kohdejoukko koostui alun perin seitsemästä Turun terveydenhuollon hallinnon edustajasta, jotka ovat olleet jollain tavoin mukana Turun uuden perhevalmennusmallin pilotoinnin toteuttamisessa. Hallinnon edustajien yhteystiedot saatiin Kymppi-hankkeen projektiryhmän edustajalta sähköpostitse. Heihin otettiin ensin yhteyttä sähköpostilla. Sähköpostin avulla heille lähetettiin Saatekirje (Liite 1) ja tietoa opinnäytetyöstä. Sähköpostissa mainittiin, että haastattelut tullaan haastateltavien luvalla nauhoittamaan. Noin viikon kulluttua sähköpostin lähettämisestä heihin otettiin yhteyttä puhelimitse, ja kysyttiin mahdollista halukkuutta osallistua opinnäytetyötä varten suoritettavaan yksilöhaastatteluun. Osa saatekirjeen saaneista vastasi jo viikon sisällä sähköpostilla. Seitsemästä ehdokkaasta ainoastaan yksi halusi osallistua. Hänen kanssaan sovittiin haastatteluajankohta sähköpostitse.

Ainoastaan yhden henkilön suostuttua haastateltavaksi, otettiin yhteyttä opinnäytetyötä ohjaavaan opettajaan, joka ehdotti kysymään vielä toiselta projektiorganisaation edustajalta, voitaisiinko mukaan ottaa myös seurakunnan hallinnon edustajan näkökulma. Häneltä saatiin suostumus, sekä ehdotus, kuka valittaisi-

in mukaan haastatteluun. Seuraavaksi otettiin yhteyttä sähköpostitse Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän hallinnon edustajaan. Yhteydenotto seurakunnan hallinnon edustajaan tapahtui samalla tavalla kuin terveydenhuollon hallintoon aiemmin tehty yhteydenotto (saatekirje ja tietoa opinnäytetyöstä). Seurakunnan hallinnon edustaja suostui haastateltavaksi, ja hän oli myös etukäteen tietoinen, että haastattelu tullaan nauhoittamaan hänen luvallaan. Myös hänen kanssaan sovittiin sopiva haastatteluajankohta sähköpostitse.

Molemmille haastateltaville ehdotettiin muutamaa haastattelu-aikaa, mutta molemmille haastateltaville annettiin mahdollisuus ehdottaa itse heille parhaiten sopivaa haastattelu-aikaa. Yhteinen, kaikille sopiva haastattelu-aika löytyi helposti. Molemmissa tapauksissa haastattelut suoritettiin haastateltavien omissa työhuoneissa, ja haastateltavat olivat varanneet haastattelua varten riittävästi aikaa. Molemmat haastattelut suoritettiin saman kaavan mukaan ja molemmissa haastatteluissa oli mukana molemmat haastattelijat. Haastattelutilanteista pyrittiin luomaan mahdollisimman samanlaiset. Kumpikin haastateltavista myös tiesi, että haastattelut tullaan nauhoittamaan, ja olivat antaneet suostumuksensa siihen. Nauhoituksen etuna on, että haastattelija voi keskittyä kuuntelemiseen, koska hänen ei tarvitse tehdä muistiinpanoja koko haastattelun ajan (Nieminen & Åstedt-Kurki 1997, 156).

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin puolistrukturoitu haastattelu. Haastattelun kulku ei ole yhtä tarkasti määritelty kuin strukturoidussa haastattelussa, mutta se ei toisaalta ole yhtä vapaa kuin avoimessa haastattelussa. Haastattelun etuja on myös, että aineiston keruu on joustavaa ja vastaukset ovat monitahoisia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 97.) Joustavuuden aineiston keruussa tekee se, että haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa (Hirsjärvi ym. 2009, 204). Haastattelu sopii myös moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin, mikä tekee menetelmästä joustavan (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34). Puolistrukturoidulle haastattelulle tyypillistä ovat avoimet kysymykset (Ludvigsson 2002, 217), joita käytettiin tämänkin työn haastattelurungossa (Liite 2). Puolistrukturoidussa haastattelussa tutkimukseen osallistuvat kertovat omilla ilmaisutavoillaan kokemuksistaan, jot-

ka liittyvät tutkittavaan ilmiöön (Nieminen & Åstedt-Kurki 1997, 156). Puolistrukturoidussa haastattelussa kaikille haastateltaville esitetään samat kysymykset, ja haastateltava saa vastata kysymyksiin omin sanoin (Eskola & Suoranta 1999, 87). Yleisesti ajatellaan, että haastattelu vie paljon aikaa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 98), mutta tätä työtä varten suoritettavat haastattelut vievät aikaa melko vähän, sillä kumpikin haastattelu oli kestoaltaan noin puoli tuntia. Haastattelupaikat olivat myös lyhyen matkan päässä, joten matkakustannuksiaan ei kertynyt.

4.4 Aineiston analyysi

Haastattelut litteroitiin, eli kirjoitettiin tekstiksi sanasta sanaan. Laadullinen aineisto, joka on tallennettu, on yleensä tarkoituksenmukaista kirjoittaa puhtaaksi (Hirsjärvi ym. 2009, 222). Litterointi tarkoittaa haastattelunauhojen materiaalin kirjoittamista tekstiksi, ja litteroinnilla aloitetaan aineistojen analyysi. Sisällönanalyysia pidetään kvalitatiivisten aineistojen perusanalyysimenetelmänä. Sen tavoitteena on selittää ilmiö laajasti, mutta tiiviisti. Vahvuuksina sisällönanalyysilla ovat esimerkiksi tutkimusasetelman joustavuus ja sisällöllinen sensitiivisyys. Sen lisäksi, että sisällönanalyysilla tuotetaan yksinkertaistettuja aineistojen kuvauksia, sen avulla tavoitetaan myös sisältöjä, merkityksiä ja seurauksia. Sisällönanalyysissa analyysimenetelmistä ei ole olemassa yksinkertaisia kuvauksia, minkä vuoksi se saattaa olla haastavakin menetelmä, koska menetelmä pakottaa tutkijan ajattelemaan itse. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 132-135.)

Induktiivinen analyysiprosessi voidaan jaoitella kolmeen vaiheeseen, jotka ovat valmistelu, järjestely ja raportointi (Elo & Kyngäs 2008, 109). Induktiivisessa sisällönanalyysissä sanoja luokitellaan niiden teoreettisen merkityksen perusteella. Luokittelu perustuu induktiiviseen päättelyyn, ja tutkimuksen ongelmanasettelu ohjaa sitä. Induktiivista lähtökohtaa on hyvä käyttää, jos asiasta ei tiedetä juuri mitään. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 135.) Induktiivinen sisällönanalyysi valittiin, koska todettiin sen sopivan tähän opinnäytetyöhön.

Aluksi lähdettiin etsimään litteroidusta aineistosta haastateltavien kertomia yhtäläisyyksiä ja samankaltaisuuksia. Analyysiyksiköksi valittiin lause tai lauseen osa. Aineiston analyysissä edetään pelkistämisen eli redusoinnin, ryhmittelyn eli klusteroinnin ja käsiteellistämisen eli abstrahoinnin mukaan vaiheittain (Sarajärvi & Tuomi 2009, 109-111). Lauseita ja lauseen osia pelkistettiin, tulkitsemalla niiden keskeinen sanoma, ja tiivistämällä se yhdeksi käsitteeksi. Käsitteitä kutsutaan tässä työssä alaluokiksi. Käsitteitä eli alaluokkia yhdistelemällä luotiin niitä yhdistävä käsite eli yläluokka. Tutkimustehtävä on hyvä pitää mielessä koko analyysin ajan (Elo & Kyngäs 2008, 113). Analyysin aikana tarkasteltiin koko ajan, mikä on oleellista tutkimustehtävän kannalta, ja analyysiyksiköistä pyrittiin valitsemaan tutkimustehtävän kannalta oleelliset. Analyysin loppuksi, tämän opinnäytetyön valmistuttua, haastattelutiedostot poistettiin. Tässä työssä analyysistä on liitteenä analyysitaulukko (Liite 3), jossa on esimerkkien avulla kuvattuna opinnäytetyössä käytettyä analyysia.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Ennako-odotukset ja -käsitykset

Haastatteluiden perusteella keskeisimmiksi käsitteiksi ennako-odotuksiin ja käsityksiin liittyen nousivat yhteistyö, toimivan yhtenäisen toteutusmallin löytäminen ja vertaistuki. Yhteistyö terveydenhuollon, seurakunnan ja kolmannen sektorin välillä koettiin tärkeäksi.

...nähdään tärkeänä tämmönen työ, mitä tehdään tuolla yhteistyötahojen kanssa...

Uutta perhevalmennusmallia pidettiin tärkeänä, koska oli huomattu, että erilaisia toteutustapoja perhevalmennusten järjestämiseen oli niin paljon ja alueelliset erot saattoivat olla suuret. Pilotoinnin avulla toivottiin kaikille yhtenäisen perhevalmennuksen mahdollistamista, sillä oli selvää että ensimmäistä lasta odottavat perheet tarvitsevat tukea ja heidän on sitä saatava.

...olin huomannu, että niit toteutustapoja on täs kaupungis niin erilaisia, ja ehkä vähän oli pettyny siihen, että se perhevalmennus oli kuivunu niin pieneks...

...perhevalmennus on sillai hirveen tärkeä ku se kohdistuu semmoseen elämänvaiheeseen perheillä, mikä on merkittävää ja monesti ehkä voi olla tietynlainen kriisivaihekin...

Vertaistuen odotettiin olevan tärkeässä roolissa uudessa perhevalmennusmallissa. Lisäksi perhevalmennuskertoja koettiin olevan liian vähän, ja uuden mallin myötä valmennuskerrat tulisivat lisääntymään. Haastatteluista esille nousivat myös sitoutuminen, työressurssien saaminen, perhelähtöisyys sekä perheiden osallistuminen valmennuksiin.

...vertaisryhmät on koko tän idea, ja siihen sit rakennetaan tää perhevalmennuksen sisältö...

Ja ja täält mejän pääst mä oon odottanu et et me tosissaan voidaan tähän sitoutuu sillain ja...et yhteistyö tietysti sujuis sitte...hyvin ja, et perheet löytäis niihin valmennuksiin ja, et tää olis sillai tän satsauksen arvonen toimintamalli.

5.2 Kokemukset pilotoinnista

Uuden perhevalmennusmallin kehittämistyö koettiin haasteelliseksi, mutta myös opettavaiseksi. Haastateltavat olivat pääasiassa tyytyväisiä pilotoinnin toteutumiseen. Kumpikaan haastateltava ei kokenut pilotoinnista olleen varsinaista haittaa, eivätkä he ajatelleet sen aiheuttaneen lisätyötä. Pilotointia pidettiin edellytyksenä perhevalmennuksen kehittymiselle.

Tää on niin suuri kaupunki tää Turku, et jos me oltais jossain pienessä kunnassa, ni eihän siel tarviskaan (pilotointia), ku jos on yks neuvola, ni siel vaan lähdetään toimimaan uudella tavalla...

Molemmat haastateltavat kertoivat henkilökunnan lähteneen innostuneesti mukaan pilotointiin. Myös perhevalmennukseen osallistuneet perheet ovat olleet tyytyväisiä, ja heiltä on tullut paljon kiitosta uudesta perhevalmennusmallista. Molempien organisaatioiden edustajat kokivat eri tahojen yhteistyön erittäin tärkeänä.

Saadaan uudenlaist näkemyst ja ku osaaminen yhdistyy, ni syntyy sit viel jotaki parempaa.

...ollaan löydetty uus hyvä yhteistyötaho...

Seurakuntien edustaja piti yhtenä merkittävänä asiana erilaisen näkyvyyden saamista seurakunnille. Hän koki yhtä tärkeäksi myös kirkkoon kuulumattomien perheiden tavoittamisen perhevalmennusten avulla.

Uuden perhevalmennusmallin pilotoinnissa koettiin olevan pieniä ongelmia lähinnä aikatauluihin ja tiedonkulkuun liittyen. Näitä edellämainittuja asioitakaan ei koettu varsinaisiksi ongelmiksi, koska pilotointi oli vielä kesken ja toimintatavat eivät olleet vielä vakiintuneet.

...on ollu hyvin pienii juttui, et miten sovitaan kerrat ja miten ne sopii työntekijöitten kalenteriin ja se aikakysymys siin.

Tiedonkulku ehkä oli vähän jossain vaihees semmost, ku oli uutta toimintaa, ni ei oikeen osattu toimii.

5.3 Tulevaisuus

Uuden perhevalmennuksen pitäminen tulevaisuudessa koetaan tärkeänä.

...ei voi ajatella niin, että tää lopetettais...

...ihan tän ajan juttu...

Vertaistuen ja ryhmäyttämisen katsottiin olevan tärkeä osa perhevalmennusta myös tulevaisuudessa. Vertaistuen avulla perheet voivat perhevalmennuksessa saada toisiltaan jotain, mitä työntekijä ei välttämättä voi perheille tarjota.

...se ryhmä saisi sitte toinen toisiltansa jotain, et hyvin vähän ne työntekijät siihen kuitenkin loppupeleis vie antaa, et se pitäisi löytyä se vertaistuki ja sitte sen kautta olla niin kiinnostavaa, et tulais sit vauvojen kanssa ja löydettäis sit ehkä niit äitikaverei...mikä siin on ajatuksenaki vähän ollu.

Haastateltavat toivoivat, että tulevaisuudessa malli leviäisi koko Turun alueelle. Vielä ennen leviämistä haastateltavat pitivät tärkeänä lopullisen mallin muodostumista, jotta perhevalmennuksesta tulisi yhtenäinen. Toisaalta toinen haastateltavista ajatteli, että perhevalmennus saattaisi myöhemmin lähteä myös muokkautumaan eri neuvoloissa erilaiseksi.

...saadaan nyt joku malli aikaseks, ja sitä on sit helppo lähtee vielä kehrittelemään eteenpäin...

...odotetaan myös sitä, että Turun laajusesti leviäis tää valmennusmalli...

Haastateltavien mielestä jatkossa tulevaisuuden kehittämiskohteita olivat tiedotuksen ja yhteistyön parantaminen, sekä tekniikan parempi hyödyntäminen.

...sitä tiedotust mietin, ku siin on ollu ongelmana niitten synnytyksen jälkeisten kertojen kans, et on hirveen vähän tullu ihmisii, ni tiedotust mä mietin, et se ei ehkä oo ihan osunu.

...eri toimijat olis pitäneet näitä ryhmiä vähän enemmän yhdessä, koska näillä ihmisillä on kuitenkin erilaista osaamista...

Et mitä se ihanteellisimmillaan vois olla, kun tekniikkakin antaa kaikkii mahdollisuuksii.

6 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

6.1 Opinnäytetyön luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointia varten ei ole olemassa yhtä selkeitä kriteereitä kuin määrällisen tutkimuksen luotettavuuden arviointia varten. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulosten tulkitseminen on aina tutkijan oma näkemys, joihin vaikuttavat muun muassa hänen omat tunteensa. Siksi laadullisessa tutkimuksessa tulokset eivät juuri koskaan ole ainakaan täysin yleistettävissä, eikä yleistettävyyteen pyritä. Luotettavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa kohdistuu aineiston keräämiseen, tutkimusaineiston analysointiin, sekä raportointiin. (Nieminen 1997, 215-216.) Tutkimuksen suorittaminen hyvän tieteellisen käytännön vaatimalla tavalla on edellytys tutkimuksen luotettavuudelle, eettiselle hyväksyttävyydelle ja tulosten uskottavuudelle. Esimerkiksi tutkimuksen yksityiskohtainen suunnittelu, toteutus ja raportointi kuuluvat hyvään tieteelliseen käytäntöön. (Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös käsittein uskottavuus, refleksiivisyys, siirrettävyys ja vahvistettavuus. Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen ja sen tulosten uskottavuutta ja sen osoittamista tutkimuksessa. Tutkimustulosten tulee vastata tutkimukseen osallistuneiden käsityksiä tutkimuskohteesta. Vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimusprosessi on kirjattu niin, että toinen tutkija muun muassa ymmärtää miten tutkimuksen tekijä on päätenyt tuloksiinsa ja johtopäätöksiinsä. (Kylmä & Juvakka 2007, 127-129.) Siirrettävyys edellyttää, että tutkimuskonteksti tulee kuvata huolellisesti. Jotta siirrettävyys varmistetaan, tutkimuksessa tulee kuvata osallistujien valintaa, taustatietojen selvittämistä sekä aineiston keruuta ja analyysiprosessia seikkaperäisesti. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa, mikäli tutkija on ollut tutkittavan ilmiön kanssa tekemisissä tarpeeksi pitkän ajan, ja perehtynyt riittävästi tutkittavaan ilmiöön. (Juvakka & Kylmä 2007, 128). Opinnäytetyön aiheen saa-

misen jälkeen tehtiin kirjallisuuskatsausta aiheeseen liittyen. Ennen varsinaisen opinnäytetyön aloittamista, tutustuttiin aiheen keskeisiin käsitteisiin kirjallisuuden ja tutkimusten avulla. Sen jälkeen tehtiin opinnäytetyön suunnitelma, jonka arvioi sekä opinnäytetyömme ohjaava opettaja että opponentit. Saadun palautteen perusteella tehtiin korjauksia työhön. Tutkittavaan ilmiöön ja keskeisiin käsitteisiin perehdyttiin siis jo runsaasti ennen varsinaisen opinnäytetyön tekoa. Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, millaisella aikataululla tutkimus on tehty. Luotettavuutta lisää, kun tutkimuksen suorittamiseen on varattu riittävästi aikaa. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 142.) Opinnäytetyön tekoa varten oli varattu kaksi lukukautta, eli noin vuosi. Siinä ajassa oli hyvin aikaa tehdä opinnäytetyötä – välillä aivan kaikessa rauhassakin.

Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on saada selville tutkittavan näkemys käsiteltävästä asiasta. Haastattelun avulla kerättävän aineiston luotettavuuteen vaikuttavat haastattelijan esittämät kysymykset ja haastatteluteemojen laajuus. Luotettavuus heikkenee, mikäli haastattelukysymykset tai -teemat ovat liian suppeita. Myös liian väljät kysymykset ja teemat heikentävät luotettavuutta, koska tällöin on vaarana, että aineistoa kertyy liikaa, eikä tutkija voi analysoida kaikkea raportissaan. (Nieminen 1997, 217.) Tässä opinnäytetyössä haastattelukysymysten suunnitteluun ja laadintaan käytettiin runsaasti aikaa. Teemoista pyrittiin luomaan riittävän kattavat, muttei liian väljiä. Kysymysten asettelua ja muotoja mietittiin tarkkaan harkiten, jotta kysymyksien avulla saataisiin juuri haastateltavan näkemykset esille. Myös haastattelun muotoa mietittiin, ja päätettiin puolistrukturoituun haastatteluun. Puolistrukturoidussa haastattelussa pystytään pitäytymään vastausten etsimisessä tutkimuksen tutkimustehtävän mukaan (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 97).

Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 124) mukaan aloitteleva haastattelijatekijä tekee usein virheitä, joten haastattelutilanteeseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Kankkunen ja Vehviläinen-Julkunen (2009, 84-85) mukaan kiireiset osallistujat antavat yleensä pinnallisempaa tietoa. Haastattelut tätä opinnäytetyötä varten suoritettiin kiireettömästi, ja haastatteluja varten varattiin riittävästi aikaa. Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 127) mukaan ulkoiset häiriötekijät voivat vaarantaa koko haas-

tattelun. Kaikki haastattelut suoritettiin henkilöiden omissa työhuoneissa, jolloin haastattelutila oli rauhallinen. Myös muut ulkoiset häiriötekijät pyrittiin minimoimaan; haastateltavan ja haastattelijoiden puhelimet olivat pois päältä, ja haastattelu tehtiin pöydän ympärillä istuen, jolloin keskityttiin vain itse haastattelutilanteeseen. Aineisto kerättiin yhdessä haastatteleamalla, ja molemmat haastattelut suoritettiin saman kaavan mukaan, jolloin luotettavuus paranee, koska haastattelutilanteet pyrittiin luomaan mahdollisimman samanlaisiksi.

Laadullisessa tutkimuksessa analyysin tueksi pitää esittää riittävä määrä alkuperäishavaintoja, jotta dokumentointi on selkeää ja riittävää, ja lukija pystyy arvioimaan analyysin luokittelun onnistuneisuutta (Nieminen 1997, 219). Luotettavuuden arvioinnissa käsite ”uskottavuus” edellyttää, että tutkimustulokset on ilmaistu niin selkeästi, että lukija pystyy ymmärtämään, miten analyysi on tehty (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160). Tutkimustuloksissa esitettiin analyysin tueksi suoria lainauksia haastatteluista luotettavuuden parantamiseksi. Tutkimusta tehdessä tutkijoiden tulisi olla mahdollisimman puolueettomia, eikä esimerkiksi tutkijan sukupuolen tai iän tulisi vaikuttaa siihen, mitä hän havainnoi (Sarajarvi & Tuomi 2009, 136). Analyysi tehtiin kokonaan yhdessä, jolloin analysointi tapahtui samoin perustein. Analyysiprosessi aloitettiin niin pian kuin mahdollista. Nauhojen litterointi ja kuuntelu aloitettiin heti haastattelujen jälkeen, koska mahdollisimman pian aloitettu litterointi ja nauhojen kuuntelu lisää luotettavuutta. Mikäli aikaa haastattelujen ja litteroinnin välillä on mahdollisimman vähän, tulevat äänenpainot, tauot, sekä haastattelijoiden ja haastateltavan roolit esille. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 132.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvä tieteellinen käytäntö –ohjeen mukaan muita töitä tulisi kunnioittaa ja ottaa ne asianmukaisesti huomioon (Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011). Tässä opinnäytetyössä on selkeästi ja yhteneväisesti merkattu lähdeviitteet tekstiin ja luotu lähdeluettelo. Myös hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti tässä työssä on kerrottu opinnäytetyön kustannuksista ja niiden kattajista.

6.2 Opinnäytetyön eettisyys

Suomessa eettisesti hyväksyttävän tutkimuksen tekoa ohjaa muun muassa tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK), joka on laatinut yhdessä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa ohjeet hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Vuonna 1991 perustetun tutkimuseettisen neuvottelukunnan tehtävänä on edistää tutkimuseetiikkaa Suomessa ja käsitellä tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä ongelmia. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimuksen teossa, tulosten esittämisessä sekä tutkimusten arvioinnissa. (Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011.)

Tutkimukseen osallistuvalla tarvitaan aina tietoinen suostumus, eli tutkittavalle on annettava riittävästi tietoa tutkimuksesta ennen kuin hän tekee päätöksen tutkimukseen osallistumisesta (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 178; Oliver 2003, 28). Haastattelun avulla tehtävään tutkimukseen osallistuvalla ei välttämättä tarvita suostumusta kirjallisena, jos haastatteluaineistoon ei yhdistetä haastateltavaa koskevia muualta kerättyjä tietoja (Kuula 2006, 117). Haastattelun nauhoittamiseen tulee pyytää haastateltavan lupa, ja hänelle tulisi kertoa tallenteen käyttämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisestä (Oliver 2010, 46). Opinnäytetyössä haastateltaville henkilöille lähetettiin saatekirje (Liite 1), jossa heille kerrottiin opinnäytetyön tarkoituksesta, aineistonkeruumenetelmästä ja haastatteluun osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Lisäksi kirjeessä mainittiin, että haastattelut nauhoitetaan ja tallenteet hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Haastatteluun osallistuminen katsottiin suostumuksen antamiseksi, joten kirjallista lupaa haastatteluaineiston käyttöön ei pyydetty.

Tutkijan vastuulla on huolehtia tutkittavien anonymiteetin säilymisestä. Raportointivaiheessa on arvioitava tunnistamisriskiä ja noudatettava erityistä varovaisuutta arkaluonteisten asioiden kohdalla. (Kuula 2006, 204.) Opinnäytetyön tulosten raportoinnissa otettiin huomioon haastateltavien vähäisestä määrästä aiheutuva lisääntynyt tunnistamisriski. Suorat lainaukset valittiin huolella niin, ettei niissä mainita esimerkiksi haastateltavan työpaikkaa. Haastattelun alussa

kysytyt taustatiedot jätettiin kokonaan raportoimatta anonymiteetin säilyttämisen vuoksi.

7 POHDINTA

Haastateltavien saaminen tätä opinnäytetyötä varten oli haastavaa. Haastateltaviksi sopivien henkilöiden yhteystiedot saatiin hyvin selville, mutta heidän tavoittamisensa muodostui ongelmaksi. Yhtä mahdollista haastateltavaa ei tavoitettu laisinkaan useista sähköposteista ja puheluista huolimatta. Suuri osa mahdollisista haastateltavista oli kovin kiireisiä, eivätkä he olleet ehtineet lukea sähköpostilla lähetettyä saatekirjettä ennen haastattelijoiden uutta yhteydenottoa puhelimitse. Haastateltaviksi suostui lopulta yhteensä kaksi henkilöä. Tarkoitus oli haastatella suurempaa osaa eri hallinnon edustajista, mutta he kieltäytyivät.

Haastateltavaehdokkaille ensin lähetetyn sähköpostin ja viikon jälkeen soitetun puhelun yhdistelmä koettiin melko toimivaksi yhdistelmäksi. Pelkkä sähköpostilla yhteydenpito ei ehkä olisi tuottanut tätäkään haastateltavamäärää. Osalle mahdollisista haastateltavista toisenlainen tutkimusmetodi, esimerkiksi kirjeitse/sähköpostitse lähetetty haastattelulomake, olisi voinut sopia paremmin. Tällöin osallistuminen ei olisi ollut sidottuna tiettyyn ajankohtaan, vaan osallistuja olisi itse voinut määritellä itselleen parhaiten sopivan osallistumisajankohdan. Toisaalta lomakehaastattelusta olisi ollut ensin hyvä sopia puhelimitse saatekirjeen lähettämisen jälkeen, koska silloin haastateltavaehdokas ei välttämättä kieltäytyisi niin helposti, kuin pelkän sähköpostin välityksellä tehdystä yhteydenotosta. Tämän opinnäytetyön tutkimusmetodinä käytetty puolistrukturoitu haastattelu oli toisaalta hyvä vaihtoehto, sillä sen avulla saatiin paljon tietoa, ja esitettyjä kysymyksiä ja haastateltavien vastauksia pystyttiin täydentämään itse haastattelutilanteessa.

Haastattelutilanteet olivat sujuvia ja molemmat haastattelutilanteet toteutuivat saman kaavan mukaisesti. Molempia haastatteluja varten oli varattu riittävästi aikaa, eikä häiriötekijöitä haastattelutilanteissa ollut. Toisaalta haastattelujen nauhoittaminen saattaa aiheuttaa jännitystä tilanteeseen, joten voi olla, että haastateltavaehdokkaista kaikki eivät halunneet osallistua tätä opinnäytetyötä tehtäviin haastatteluihin, koska tiedettiin, että haastattelut tulvaisiin nauhoittamaan.

Haastattelumateriaali analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Opinnäytetyötä tehdessä litteroinnit tehtiin mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen, jolloin haastattelutilanne oli vielä hyvin haastattelijoiden muistissa. Materiaalin niukuuden vuoksi pelkistetyn aineiston luokittelu oli haastavaa, eikä siitä saatu niin monipuolista. Alaluokat jouduttiin muodostamaan melko suppeastakin aineistosta.

Marttilan & Pullisen (2010, 17) seurakunnan odotuksista perhevalmennuksen pilotointiin liittyen tehdyn opinnäytetyön mukaan seurakunnan työntekijät odottivat kirkon tulevan tutummaksi ja helpommin lähestyttäväksi. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan erilaista näkyvyyttä seurakunnille on saatu. Hallinnon edustajat toivoivat pilotoinnin myötä perhevalmennuksen tulevan Turun alueella yhtenäisemmäksi. Opinnäytetyön valmistumiseen mennessä yhtenäinen perhevalmennusmalli ei ollut vielä täysin muodostunut. Uusi perhevalmennusmalli koettiin toimivaksi, sillä tulosten mukaan perhevalmennukseen osallistuneilta perheiltä on saatu paljon kiitosta. Hallinnon edustajat odottivat perhevalmennuksen antavan vertaistukea perheille. Vertaistuen merkitys tulee tuskin vähentymään tulevaisuudessakaan.

Ajankohta opinnäytetyön suorittamiseen ei välttämättä ollut paras mahdollinen, sillä uuden perhevalmennusmallin pilotointi oli vielä kesken haastatteluja suoritettaessa. Kokemuksista olisi voinut saada paremman kokonaiskuvan, mikäli haastattelut olisi tehty pilotoinnin jo ollessa ohi. Tällöin myös jatkosuunnitelmat olisivat olleet mahdollisesti paremmin jo selvillä. Hallinnon näkökulman laajentamiseksi olisi opinnäytetyöhön voinut ottaa mukaan myös kolmannen sektorin hallinnon edustajat. Koska päätös Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän hallinnon edustajan mukaan ottamisesta tehtiin sen verran myöhäisessä vaiheessa, aikaa kolmannen sektorin haastatteluille ei enää olisi saattanut olla riittävästi.

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 182) mukaan aineistosta ei tehdä päätelmiä yleistettävyyttä ajatellen laadullisessa tutkimuksessa. Tuloksista saattaa silti olla hyötyä tulevaisuudessa perhevalmennuksen kehittämistyössä. Esimerkiksi jatkossa voidaan kiinnittää erityistä huomiota haastatteluissa kehittämiskohteina mainittujen yhteistyön ja tiedotuksen parantamiseen. Vaikka tämän

opinnäytetyön tuloksia voidaan jonkin verran hyödyntää tulevaisuudessa, tulisi materiaalin suppeuden vuoksi aihetta tutkia vielä lisää, jos halutaan saada kattavampi kuva hallinnon näkökulmasta uuteen perhevalmennusmalliin liittyen.

8 LÄHTEET

- Ahonen, P. 2007. Neuvolatoiminta 2010-luvulle – KYMPPI-hanke. Projektisuunnitelma. Terveysala. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.10.2011.
http://projektori.turkuamk.fi/projektit/1654/projektisuunnitelma_tk-projekti.p%c3%a4ivitys.090408.doc
- Deave, T.; Johnson, D. & Ingram, J. 2008. Transition to parenthood: the needs of parents in pregnancy and early parenthood. Viitattu 1.11.2011. <http://biomedcentral.com/1471-2393/8/30>.
- Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing* 62(1), 107-115.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3.painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Haapio, S.; Koski, K.; Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Juvakka, T. & Kylmä, J. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Linholm, M. 2007. Äitiysneuvolatyön järjestelmä. Teoksessa Armanto, A. & Koistinen, P. (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi. 33-38.
- Ludvigsson, J.F. 2002. Att börja forska – inom medicin och vårdvetenskap. Lund: Studentlitteratur
- Marttila, A. & Pullinen, E. 2010. Uudistuneen perhevalmennuksen alkukartoitus – Seurakuntien näkökulma. Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 2.11.2011.
<http://kymppihanke.turkuamk.fi> > Projektikartta > Osaprojektit, AMK-opinnäytetyöt.
- Nieminen, H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY. 215-221.
- Nieminen, H. & Åstedt-Kurki, P. 1997. Fenomenologisen tutkimuksen peruskysymykset hoitotieteessä. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY. 152-163.
- Oliver, P. 2010. The Student's Guide to Research Ethics. 2nd edition. Maidenhead: Open University Press.
- Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen tarkoitus ja merkitys. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY. 14-25.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

- Sercekus, P. & Mete, S. 2010a. Effects of antenatal education on maternal prenatal and post-partum adaptation. *Journal of advanced nursing* 66(5), 999–1010.
- Sercekus, P. & Mete, S. 2010b. Turkish women's perceptions of antenatal education. *International Nursing Review* 57, 395–401.
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (STM) 2010. Neuvolat. Viitattu 8.2.2011.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/perusterveydenhuolto/neuvolat
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2005a. Ev.lut. kirkko. Viitattu 1.11.2011. www.evl.fi.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2005b. Meidän kirkko –Osallisuuden yhteisö. Strategiset suuntaviivat vuoteen 2015. Viitattu 1.11.2011.
[http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/09609486DA00C911C22574980029AA1D/\\$file/Meidan_kirkko_strategia2015.pdf](http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/09609486DA00C911C22574980029AA1D/$file/Meidan_kirkko_strategia2015.pdf)
- Telaranta, S. 1997. *Hoitotyön hallinto*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) 2011. Palvelujärjestelmäkuvaus äitiysneuvolasta. Viitattu 7.2.2011. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/neuvolat/aitiysneuvola
- Tieteellisten seurain valtuuskunta 2011. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 30.10.2011.
<http://www.tenk.fi/>
- Tiitinen, A. 2010. Äitiysneuvolaseuranta. Viitattu 7.2.2011.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00186
- Topping, A. 2006. The Quantitative-Qualitative Continuum. Teoksessa Gerrish, K. & Lacey, A. (toim.) *The Research Process in Nursing*. Oxford: Blackwell Publishing. 157-172.
- Tuominen, M. 2009. Valmiina vanhemmuuteen. Perhevalmennuksen kehittäminen Turun sosiaali- ja terveystoimessa. Tampere: Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print Oy.
- Turun ammattikorkeakoulu 2010a. Tutkinta avaimena uuteen ammattiin. Viitattu 11.04.2011.
<http://www.turku.fi/public/default.aspx?contentid=152736> .
- Turun ammattikorkeakoulu 2010b. Kymppi-hanke. Viitattu 30.10.2011.
<http://kymppihanke.turkuamk.fi/>.
- Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 2009a. Yhtymä. Viitattu 1.11.2011. <https://www.turun.seurakunnat.fi/portal/fi/yhtyma/>.
- Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä 2009b. Perhetyön työkalupakki –avuksi perhetyön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Viitattu 1.11.2011. <https://www.turun.seurakunnat.fi/portal/fi/toimintaa/kasvatus/julkaisuja/>.
- Turun kaupunki 2009. Lastenneuvola. Viitattu 8.2.2011
<http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=4487>
- Turun kaupunki 2011a. Perusterveydenhuolto. Viitattu 5.2.2011.
<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=6548&culture=fi-FI&contentlan=1>
- Turun kaupunki 2011b. Tietoa synnytyksestä ja perhevalmennuksista. Viitattu 30.10.2011.
www.turku.fi > Terveys > Neuvolat > Äitiysneuvolat > Tietoa synnytyksestä.
- Turun kaupunki 2011c. Äitiysneuvolapalvelut. Viitattu 3.2.2011.
<http://turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=4488&culture=fi-FI&contentlan=1>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380.

Saatekirje

Hyvä vastaaja,

Olemme Turun ammattikorkeakoulun kaksi kättilöopiskelijaa. Teemme opinnäytetyötä aiheesta ”Hallinnon näkemyksiä ja kokemuksia uuden perhevalmennusmallin kehittämistyöstä”. Tarkoituksenamme on selvittää vuosina 2010 ja 2011 toteutetun perhevalmennusmallin pilotoinnin onnistumista hallinnon näkökulmasta.

Opinnäytetyön aineisto kerätään puolistrukturoidun haastattelun avulla. Haastattelut aloitetaan tutkimusluvan saamisesta riippuen jo mahdollisesti keväällä 2011, tai viimeistään elo-syyskuussa 2011. Lopullinen opinnäytetyön raportointi tullaan suorittamaan marraskuussa 2011. Haastattelut ovat yksilöhaastatteluja, ja haastattelut tullaan luvallanne nauhoittamaan. Haastateltavien nimiä ei tulla julkaisemaan missään, ja haastattelunauhut tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Osallistumisenne on meille erittäin tärkeää, jotta tutkimustulosten avulla Turun perhevalmennusta voidaan edelleen kehittää ja muokata kaikille sopivammaksi.

Tutkimusluvan saatuamme, otamme teihin yhteyttä puhelimitse noin viikon kuluessa tämän kirjeen lähettämisestä, jotta voimme sopia haastatteluajan ja -paikan. Suostuminen haastatteluun tarkoittaa luvan antamista. Mikäli teille tulee kysyttävää opinnäytetyöhön liittyen, pyydämme ystävällisesti ottamaan meihin yhteyttä. Yhteystietomme löytyvät tämän kirjeen lopusta.

Kaikki antamanne mielipiteet ovat meille erittäin tärkeitä.

Vaivannäöstänne ja yhteistyöstä jo etukäteen kiittäen

Jenita Husso
jenita.husso@students.turkuamk.fi
040 xxx xxxx

Heidi Sinokki
heidi.sinokki@students.turkuamk.fi
040 xxx xxxx

Haastattelulomake

1. Taustatiedot
 - Mikä on nykyinen työtehtäväne ja kauanko olette toimineet viras-sanne?
 - Mistä vastaatte yksikössänne? (Mitkä ovat omat vastualueenne?)
 - Kertokaa omasta roolistanne (Turun kaupungin terveydenhuollon hallinnossa? (Kenen alainen olette? Ketkä ovat alaisianne?)
 - Miten olette olleet perhevalmennuksen järjestämisessä ja kehittämi-ssä mukana, ja miten perhevalmennus koskettaa teidän omaa työ-kenttääänne? (Mikä on teidän roolinne uudessa perhevalmennukses-sa?)
2. Ennako-odotukset ja -käsitykset uudesta perhevalmennusmallista
 - Mistä päätös uuden perhevalmennusmallin pilotointiin osallistumiseen tuli? (Tuliko päätös ylemmältä taholta vai teittekö päätöksen itse?)
 - Miksi olette lähteneet mukaan uuden perhevalmennusmallin pilotoin-tiin?
 - Mitä odotitte siltä?
 - Minkälainen ennakkokäsitys teillä oli uudesta perhevalmennusmallis-ta?
3. Kokemukset uuden perhevalmennusmallin pilotoinnista
 - Miten henkilökunta on lähtenyt mukaan pilotointiin?
 - Miten pilotointi on mielestänne sujunut?
 - Mitä hyvää tai hyödyllistä pilotoinnissa on ollut?
 - Mitä haittoja pilotoinnista on ollut?
 - Mitä ongelmia pilotoinnin toteuttamisessa on ilmennyt?
 - Mitä lisätyötä pilotointi on aiheuttanut, ja kuinka paljon lisää aikaa se on vaatinut?
 - Minkälaisia vaikutuksia uudella perhevalmennusmallilla on ollut tähän mennessä havaittavissa?
4. Tulevaisuus
 - Miten perhevalmennuksen suhteen jatketaan teidän yksikössänne tu-levaisuudessa?
 - Mitä uudessa perhevalmennusmallissa pitäisi parantaa?
 - Miten tärkeänä pidätte toiminnan jatkamista pilotoinnin jälkeen?
 - Millaiseksi ajattelette perhevalmennuksen kehittyvän tulevaisuudes-sa?
5. Muuta
 - Mitä muuta haluaisitte kertoa?

Esimerkki analyysitaulukoista

Ennakko-odotukset ja -käsitykset

Suorat lainaukset	Alaluokat	Yläluokat
"...nähdään tärkeänä tämmönen työ, mitä tehdään tuolla yhteistyötohojen kanssa..."	Yhteistyö	Ennakko-odotukset ja -käsitykset
"...se on ollu sellasta hyvää yhteistyötä..."		
"...olin huomannu, että niit toteutustapoja on täs kaupungis niin erilaisia, ja ehkä vähän oli pettyny siihen, että se perhevalmennus oli kuivunu niin pieneks..."	Toteutustavat	
"...sitä saatto olla vaan yks tai kaks tai kolme kertaa, ja tuntu et se on ihan liian vähän, verrattuna siihen mikä tarve yhteiskunnas on."	Perhevalmennuskerrat	

Kokemukset pilotoinnista

<p>”...tää on ollu tärkeetä tä yhteistyö monella taval-la...”</p>	<p>Yhteistyö</p>	<p>Kokemukset pilotoinnista</p>
<p>”Saadaan uudenlaist näkemyst ja ku osaami-nen yhdistyy, ni syntyy sit viel jotaki parempaa.”</p>		
<p>”...ollaan löydetty uus hyvä yhteistyötaho...”</p>		
<p>”...on ollu hyvin pieni juttui, et miten sovitaan kerrat ja miten ne sopii työntekijöitten kalenteriin ja se aikakysymys siin.”</p>	<p>Ongelmat</p>	
<p>”Tiedonkulku ehkä oli vähän jossain vaihees semmost, ku oli uutta toimintaa, ni ei oikeen osattu toimii.”</p>		

Tulevaisuus

<p>”...tarve osalla olla myöskin näis vertaisryhmissä, keskustella muitten ihmisten kanssa...”</p>	<p>Vertaistuki</p>	<p>Tulevaisuus</p>
<p>”...se ryhmä sais toinen toisiltansa jotain, et hyvin vähän ne työntekijät siihen kuitenkin loppupeleis voi niinku antaa...”</p>		
<p>”...saadaan nyt joku malli aikaseks, ja sitä on sit helppo lähtee vielä kehittelemään eteenpäin...”</p>	<p>Mallin leviäminen</p>	
<p>”...odotetaan myös sitä, että Turun laajusesti leviäis tää valmennusmalli...”</p>		
<p>”...eri toimijat olis pitäneet näitä ryhmiä vähän enemmän yhdessä, koska näillä ihmisillä on kuitenkin erilaista osaamista...”</p>	<p>Kehittämiskohteet</p>	
<p>”Et mitä se ihanteellisimmillaan vois olla, kun tekniikkakin antaa kaikkii mahdollisuuksii.”</p>		